

RS § 427**Färdtjänstbestämmelser – upphävande**

Ärendenummer: RS 2024/2456

Paragraf föregående instans: AU § 246

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Regionfullmäktige bifaller tekniska nämndens initiativ TN 2024-06-17, §§ 130 och 134 på så sätt att regionfullmäktige upphäver fullmäktiges beslut om ”Bestämmelser för färdtjänst” per utgången av år 2025.

Det ankommer på tekniska nämnden att besluta om de riktlinjer och rutiner som krävs för en effektiv och rättvis tillämpning av färdtjänstlagen.

Sammanfattning

Tekniska nämnden har i två olika ärenden tagit initiativ till ändringar och tillägg i enstaka frågor som berör regionfullmäktiges beslut om ”Bestämmelser för färdtjänst.” Det gäller användning av färdtjänst i annan kommun och färdtjänst på samma tider som allmän kollektivtrafik (TN 2024-06-17, §§ 130 och 134).

Färdtjänst avser särskilt anordnade transporter för personer som har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att använda allmänna kommunikationer. Skyldigheten att tillhandahålla färdtjänst regleras i lagen (1997:36) om färdtjänst (färdtjänstlagen). Av 3, 9 och 12 §§ färdtjänstlagen framgår att färdtjänst får ordnas över kommungränsen och i annan kommun, att tillstånd får förenas med föreskrifter och villkor för användningen av färdtjänst och att föreskrifter och villkor får ändras, om ändrade förhållanden föranleder det. Regionens uppgifter enligt färdtjänstlagen ska enligt 4 § färdtjänstlagen fullgöras av den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer.

Prövningen av tillstånd till färdtjänst och med det förenade föreskrifter och villkor till färdtjänst åligger tekniska nämnden och är myndighetsutövning. Besluten kan överklagas hos förvaltningsrätten.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att tekniska nämnden inom ramarna för färdtjänstlagen, trafikförsörjningsprogrammet och taxan ska få bestämma de närmare riktlinjer och rutiner som krävs för en effektiv och rättvis tillämpning av färdtjänstlagen. Nämnden får därmed bättre förutsättningar för att behandla frågorna som en helhet och behöver inte skjuta ut avgörandet av detaljfrågor till fullmäktige. För att möjliggöra det behöver fullmäktiges antagna ”Bestämmelser för färdtjänst” upphävas. Med ett sådant upphävande kan nämndens initiativ till fullmäktige avslutas och nämnden själv besluta i frågorna.

Genom att upphävandet föreslås gälla först från och med 1 januari 2026 förutsätts tekniska nämnden, på befintliga underlag, dessförinnan hinna fastställa de riktlinjer och rutiner som krävs.

Ärendets behandling under mötet

Saga Carlgren (V) yrkar med instämmande av Johan Malmros (C) och Maya Arfvidson (MP) avslag till regionstyrelseförvaltningens förslag.

Oscar Lindster (S) yrkar med instämmande av Mariette Nicander (M) bifall till regionstyrelseförvaltningens förslag.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och Saga Carlgrens yrkande om avslag och finner att regionstyrelseförvaltningen förslag vinner bifall. Votering begärs.

Som propositionsordning gäller ja-röst för bifall till regionstyrelseförvaltningen förslag och nej-röst för bifall till Saga Carlgren (V) yrkande om avslag.

Omröstningen ger åtta ja-röster: Andreas Unger (M), Håkan Ericsson (S), Filip Reinhag (S), Thomas Karlström (S), Oscar Lindster (S), Jenny Larsson (S), Mårten Silvé (M), Mariette Nicander (M) och sju nej-röster: Saga Carlgren (V), Maya Arfvidson (MP), Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Dan Rådström (C), Johan Asplund (–) och Lars Engelbrektsson (SD). Ordförande finner därmed att regionstyrelseförvaltningen förslag vinner bifall.

Protokollsanteckning Saga Carlgren (V) anmäler protokollsanteckning: Vänsterpartiet anser att det även fortsättningsvis ska vara regionfullmäktige som beslutar om ”Bestämmelser för färdtjänst.” Det beslutade dokumentet ska även fortsättningsvis gälla och ändringar bör beslutas av regionfullmäktige.

I Lag (1997:736) om färdtjänst 7 § står det: ”Tillstånd till färdtjänst skall meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel.” I tekniska nämndens förslag till förändringar i färdtjänsten utgår man från kommunallagens likabehandlingsprincip när man föreslår att färdtjänst endast ska finnas tillgängligt på samma tider på dygnet som kollektivtrafikens turlista omfattar. Man tar inte hänsyn till hela den nämnda paragrafen färdtjänstlagen. Viktigare än exakt vad lagen medger är naturligtvis hur vi vill att Gotland ska vara och hur medborgarna ska kunna röra sig och leva sina liv. Färdtjänst finns inte bara som alternativ för de som inte kan ta bussen utan också som alternativ för all annan typ av förflyttning på egen hand. Att begränsa möjligheten för en del av befolkningen att förflytta sig på exempelvis natten (icke färdtjänstberättigade har många olika transportmöjligheter nattetid, gång, cykel, egen bil, taxi m.m.) anser vi i Vänsterpartiet inte vara lämpligt. Det går också att argumentera för att det i själva verket går rakt emot kommunallagens likabehandlingsprincip eller åtminstone dess andemening. Tekniska nämnden föreslår också att färdtjänst i annan kommun ska begränsas till 5 mil från nu gällande 9 mil.

Vänsterpartiet anser att tekniska nämnden här bör beakta ö-perspektivet och i stället kvarstå vid 9 mil. Bland de vanligare resorna för gotlänningar på fastlandet är mellan Nynäshamn och olika målpunkter i Stockholmsområdet. För den typen av resa räcker inte alltid 5 mil utan det krävs nästan alltid en längre resa för att komma ända fram till målet. Inte ens direkt mellan Nynäshamns hamnterminal och Stockholm City räcker 5 mil utan det krävs 5,7 mil. Ska man besöka de norra delarna av Stockholm så blir det snabbt längre. Vänsterpartiet anser att 5 mil blir orimligt kort för en gotlänning och därför bör 9 mil kvarstå som gräns.

I handlingarna från tekniska nämnden bör man särskilt notera de omfattande synpunkterna från Funkisam angående förslaget om att färdtjänst endast ska erbjudas vissa tider på dygnet. Att ha samråd med berörda och sedan inte ta hänsyn till så pass omfattande synpunkter och skarp kritik blir inte bra och riskerar Region Gotland trovärdighet i förhållande till de berörda. Många av synpunkterna handlar om ökad risk för isolering och minskat levnadsutrymme.

I ”Handlingsplan för psykisk hälsa och suicidprevention” som regionstyrelsen ska besluta om under detta möte går att läsa: ”Omvänt kan brist på social kontakt leda till ofrivillig ensamhet och isolering, vilket är starkt kopplat till ökad risk för psykisk ohälsa. Långvarig ensamhet har likställts med andra allvarliga hälsorisker, som rökning eller fysisk inaktivitet. Den kan påverka både den psykiska och fysiska hälsan negativt med förhöjd risk för depression, suicidtankar, sömnsvårigheter, högt blodtryck och försvagat immunförsvar.” Här finns också flera förslag på insatser för att minska ofrivillig ensamhet i befolkning.

Samma typ av resonemang går att hitta i ”Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland 2023-2027” som är ett av genomförandeprogrammen som ska leda oss mot målsättningarna i RUS – Vårt Gotland 2040. ”De av oss som är ofrivilligt ensamma riskerar att få nedsatt psykiskt välbefinnande och har ökad risk för psykisk ohälsa. Insatsområdet innefattar aktiviteter för att stödja den som är eller riskerar att bli ofrivilligt ensam. Aktiviteterna kan riktas mot grupper med extra risk för ofrivillig ensamhet som exempelvis ungdomar, pensionärer, personer som identifierar sig inom HBTQI+20, personer i utsatt socioekonomisk situation, personer med funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa, personer med missbruk och personer som tillhör andra grupper med utsatt social position i samhället.”

Vänsterpartiet anser att förändringarna inom färdtjänsten riskerar att öka social isolering och ofrivillig ensamhet i en målgrupp som av Region Gotland pekats ut som särskilt sårbar för just detta. Det är inte en utveckling som Vänsterpartiet vill se.

Beslutsunderlag

Tekniska nämndens initiativ 2024-06-17, § 134

Tekniska nämnden initiativ 2024-06-17, § 130

Bestämmelser för färdtjänst reviderat av regionfullmäktige 2022-06-20, § 99

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-09-11

Skickas till

Tekniska nämnden

RS 2024/2457
